

D.V. Gorbunov, candidate of economical sciences, assistant professor,
head of the department of «Finance and credit»
Togliatti State University, Togliatti (Russia)

Annotation: The article considers the essence and functions of investment banks. Examine the development of the investment banks in Russia. There is a review of international trends of investment banking. The author of the main problems of development of investment banks in Russia and the ways of their overcoming.

Keywords: investment banks, investment activity, commercial banking.

УДК 336.67: 338.43

ПОВЫШЕНИЕ УРОВНЯ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ ПТИЦЕВОДСТВА

© 2013

И.Ю. Гришова, доктор экономических наук, доцент, профессор кафедры учета, анализа и аудита
Одесский национальный политехнический университет, Одесса (Украина)

В.В. Бутенко, ассистент кафедры экономической теории и истории экономических учений
Одесский национальный университет имени И.И. Мечникова, Одесса (Украина)

Аннотация: В статье результаты исследования влияния факторов повышения уровня финансовой безопасности предприятий птицеводства в современных условиях. В работе для выявления наиболее существенных факторов, обуславливающих колебания и с которыми должен быть связан поиск резервов повышения уровня финансовой безопасности, проведен многофакторный корреляционно-регрессионный анализ. Исходными данными для построения регрессионной модели являются финансовая отчетность птицеводческих хозяйств Одесской области. Обосновано преимущество множественной корреляционно-регрессивной модели. В представленной модели результативным показателем принят коэффициент финансовой безопасности, а в качестве факторных признаков выбраны коэффициент производительности финансовых потоков, коэффициент структуры источников формирования финансовых потоков, коэффициент текущей ликвидности финансовых потоков; доля финансовых потоков, расположенных в оборотных активах, в общей их величине, коэффициент оборачиваемости финансовых потоков, расположенных в оборотных активах, коэффициент автономии источников формирования финансовых потоков. На основании проведенных расчетов и полученных результатов предложены пути повышения уровня финансовой безопасности птицеводческих хозяйств.

Ключевые слова: финансовая безопасность, предприятия птицеводства.

Неефективне формування та використання фінансових потоків негативно відбилосся на фінансовій стійкості підприємств птахівництва, їх операційній діяльності, кредитній політиці, ліквідності активів, ступеню покриття зобов'язань, конкурентоспроможності продукції та вартості бізнесу, в результаті чого підприємства втрачають здатність реалізувати свої фінансові інтереси, а також попереджати та нейтралізувати фінансові загрози. [1]

Сучасне бачення концепцій, моделей, механізмів та особливостей фінансово-кредитного забезпечення та економічної безпеки підприємств аграрного виробництва, зокрема птахівничих підприємств, знаходимо у багатьох працях наукових дослідників. З-поміж них слід виділити вагомі наукові доробки таких українських вчених, Андрійчук В.Г. [2], Барановський О.І. [3], Бланк І.А. [4], Горячева К.С. [5], Дем'яненко М.Я. [6], Чупіс А.В. [7], та інші, в яких широко висвітлено питання сутності й специфіки фінансових відносин в аграрному сегменті економіки та існуючих фінансових механізмів системи економічної безпеки підприємств аграрної сфери в Україні. Не зменшуючи значимості й вагомості напрацьованих та досягнутих наукового загалу, слід все ж констатувати, що залишається недостатнім рівень осмислення економічною наукою теоретичних і практичних аспектів ролі та місця механізмів фінансової безпеки в системі фінансово-кредитного забезпечення агроформувань, її особливостей, перспективних напрямів модернізації та розбудови.

Виділені блоки проблем в умовах посткризової економіки зумовлюють необхідність у пошуку можливих резервів підвищення рівня фінансової безпеки та удосконалення системи забезпечення фінансової безпеки підприємств птахівництва.

Аналіз наукових публікацій свідчить про різноманітність наукових підходів, концепцій та певних теорій стосовно визначення сутності поняття «фінансова безпека», механізму її забезпечення та функціонування. Таке різ-

номаття трактувань фінансової безпеки підприємства виступає свідченням: по-перше, вагомості та складності проблеми; по-друге, незавершеності теоретико-методологічного підходу опрацювання даного питання.

Відомий дослідник цієї проблеми О.І. Барановський [3, с. 338], автор наукової праці «Фінансова безпека», вважає, що «фінансова безпека – це ступінь захищеності фінансових інтересів на всіх рівнях фінансових відносин або рівень забезпеченості підприємства фінансовими ресурсами, достатніми для задоволення його потреб і виконання існуючих зобов'язань»

Бланк І.О. [4] зазначає, що фінансова безпека підприємства – це кількісно та якісно детермінований рівень його фінансового стану, що забезпечує стабільну захищеність його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенційних загроз зовнішнього й внутрішнього характеру, параметри якого визначаються на основі його фінансової філософії і створюють необхідні передумови фінансової підтримки його стійкого зростання в поточному й перспективному періодах.

Кризові трансформаційні процеси, що останнім часом зворушили аграрну економіку України та безпосередньо викликали ряд фінансових інновацій, зумовлюють необхідність пошуку нового фінансового інструментарію підвищення ринкової вартості підприємств та нових підходів і методів реалізації його фінансових інтересів. Реалізація механізму фінансової безпеки підприємств, що висуває ряд актуальних завдань: зниження витрат, збільшення доходів, мінімізації фінансових ризиків підприємств, підтримки конкурентоспроможності продукції та ринкових позицій, нарощення масштабів виробництва тощо, природно залежить від фінансового забезпечення життєвого циклу підприємства, потенціалу використання його можливостей та конкурентних переваг, які формують саме фінансові інновації. До останніх, на наш погляд, можна віднести потокові підходи фінансового забезпечення розвитку аграрного

виробництва, які отримують все більшого розповсюдження в сучасній аграрній науці та набувають широкої практичної реалізації в процесі управління фінансовими потоками підприємств та становлення фінансової архітектури АПК. Враховуючи інноваційні засади поточкових підходів щодо обґрунтування фінансового забезпечення розвитку підприємств аграрного виробництва, вважаємо, що:

по-перше, поняття фінансової безпеки набуває нових сутнісних економічних характеристик в контексті управління фінансовими потоками аграрної сфери;

по-друге, встановлює сприятливий фінансовий клімат, як систему нормативних та економічних умов здійснення фінансової діяльності автономними суб'єктами господарської діяльності, що істотно впливають на рівень доходності та ризику та створюють контури функціонування фінансових потоків;

по-третє, забезпечує впорядкований рух фінансових ресурсів, що відповідає меті та критеріям їх формування в умовах економічної невизначеності та специфічних особливостей функціонування галузі.

Отже, на нашу думку, фінансова безпека підприємств це система методів і принципів управління фінансовими потоками підприємств, які спрямовані на попередження та подолання фінансових загроз підприємства та забезпечення реалізації фінансових інтересів його власників.

Вихідною інформацією для цього дослідження стали дані статистичних звітів птахівничих підприємств господарств Одеської області. При побудові моделей залежності результативної ознаки від факторних параметрів було використано статистичний матеріал щодо рівня фінансової безпеки у 3 господарствах та факторів, що обумовлюють її коливання. Для побудови множинної кореляційно – регресійної моделі залежності рівня фінансової безпеки від основних факторів, що обумовлюють його коливання, в якості результативної ознаки (у) обрано коефіцієнт фінансової безпеки, а в якості факторних ознак були обрані:

- x_1 – коефіцієнт продуктивності фінансових потоків;
- x_2 – коефіцієнт структури джерел формування фінансових потоків;
- x_3 – коефіцієнт поточної ліквідності фінансових потоків;
- x_4 – частка фінансових потоків, розміщених в оборотних активах, в загальній їх величині;
- x_5 – коефіцієнт оборотності фінансових потоків, розміщених в оборотних активах;
- x_6 – коефіцієнт автономії джерел формування фінансових потоків.

Для цього здійснення даної задачі було застосовано функцію “Регрессия” програми Excel. Регресійна модель описує об'єктивно існуючі між явищами кореляційні зв'язки. За своїм характером кореляційні зв'язки надзвичайно складні та різноманітні. В одних випадках результат у зі зміною фактора x_i зростає чи зменшується рівномірно, в інших – нерівномірно. Іноді зростання може змінитися зменшенням, і навпаки. Простежити всі ці взаємозв'язки і встановити точний функціональний вид практично неможливо. А тому при виборі типу функції йдеться лише про апроксимацію відносно простими функціями незрівнянно більш складних за своєю природою взаємозв'язків. На практиці перевагу віддають лінійним моделям. Такий підхід, безперечно, містить у собі певну умовність, оскільки передбачає однаковий характер зв'язку з усіма факторами.

В процесі підготовки інформаційної бази для кореляційно–регресійного аналізу було здійснено тестування на наявність мультиколінеарності з метою усунення таких факторів, що перебувають у тісному зв'язку з іншими факторними ознаками. Побудована матриця коефіцієнтів парної кореляції дозволила констатувати відсутність щільного зв'язку в кожній парі факторних ознак.[8]

Результати розрахунку коефіцієнтів цієї множинної

регресійної моделі, виконаного у MS Excel, відображено в таблиці 1.

Таблиця 1
Результати розрахунку коефіцієнтів множинної регресійної моделі

Показники	Коефіцієнти	Реньовоюе відхилення
У-перетин	0,183596816	0,385867939
Коефіцієнт продуктивності фінансових потоків (x_1)	0,269493309	0,193939948
Коефіцієнт структури джерел формування фінансових потоків (x_2)	-0,040588834	0,04565081
Коефіцієнт поточної ліквідності фінансових потоків (x_3)	0,045198167	0,037015798
Частка фінансових потоків, розміщених в оборотних активах, в загальній їх величині (x_4)	-0,445295967	0,297871431
Коефіцієнт оборотності фінансових потоків, розміщених в оборотних активах (x_5)	0,170830035	0,082365862
Коефіцієнт автономії джерел формування фінансових потоків (x_6)	0,282593175	0,2570832

Параметри рівняння a_1, a_3, a_5, a_6 , свідчать про те, що між факторними ознаками, а рень: продуктивністю, поточною ліквідністю, структурою оборотності та автономією фінансових потоків і результативною ознакою коефіцієнту фінансової безпеки існує прямий зв'язок, про що свідчать додатні значення параметрів. Щодо параметрів рівнянь a_2, a_4 , що характеризуються від'ємними значеннями, то вони вказують на обернений зв'язок між причинними ознаками коефіцієнту структури джерел формування та часткою оборотних фінансових потоків в загальній структурі активів і результативною ознакою.

Таким чином, отримана в результаті розрахунку множинна регресійна модель, що характеризує взаємозв'язок між коефіцієнтом фінансової безпеки підприємств птахівництва та факторними ознаками має наступний вигляд:

$$Y = 0,18 + 0,26x_1 - 0,04x_2 + 0,05x_3 - 0,04x_4 + 0,17x_5 + 0,28x_6$$

Отже, значення розрахованих коефіцієнтів цієї моделі свідчать про наступне: збільшення на одну одиницю коефіцієнту продуктивності фінансових потоків супроводжується зростанням коефіцієнту фінансової безпеки на 0,26 одиниць; збільшення на одиницю коефіцієнту поточної ліквідності фінансових потоків супроводжується зростанням результативної ознаки на 0,05 одиниць; збільшення на одну одиницю коефіцієнту оборотності фінансових потоків, зосереджених в оборотних активах сприяє зростанню коефіцієнту фінансової безпеки на 0,17 одиниць; при збільшенні на одну одиницю коефіцієнту автономії джерел формування фінансових потоків відбудеться зростання коефіцієнту фінансової безпеки на 0,28 одиниць.

Негативним чином впливає коефіцієнту структури джерел формування фінансових потоків, збільшення якого свідчить про зростання частки залучених фінансових потоків в їх загальній структурі, і як наслідок, відбувається зростання ризику нерациональності структури джерел формування фінансових потоків, а також частки оборотних фінансових потоків в загальній структурі активів на фінансову безпеку підприємств птахівництва, що можна пояснити поступовою трансформацією необоротних активів в оборотні, а особливо у дебіторську заборгованість за товари та по-

слуги, що зумовлене скороченням масштабів виробництва та збільшенням неплатежів за надані товари та послуги. В результаті підвищується ризик несплати дебіторської заборгованості, зменшується мобільність майна підприємства та знижується його ліквідність.

Коефіцієнт парної кореляції $r = 0,880591849$

свідчить про тісний зв'язок між факторними чинниками і фінансовою безпекою. Коефіцієнт детермінації $r^2 = 0,775442005$ вказує, що 78% коливання коефіцієнту

фінансової безпеки залежить від варіації причинних ознак і пояснюється цією регресійною моделлю.

Таким чином, можна стверджувати, що в моделі враховано основні реньово, які впливають на зміну коефіцієнту фінансової безпеки підприємств птахівництва Одеської області. Показник у 100% може бути досягнутий лише за умови врахування у моделі всіх без винятку факторів, що впливають на результативну ознаку. Підвищення точності визначення параметрів моделі, яка характеризується їх стандартним відхиленням, можливе за умови збільшення кількості статистичних даних, що використовуються при їх розрахунку, реньо використання надто складних функцій неминуче призводить до збільшення кількості параметрів, а отже, зменшує точність вимірювання та ускладнює інтерпретацію результатів.

Припускаючи, що умови, в яких формувалась тенденція рівня фінансової безпеки підприємств птахівництва Одеської області, найближчим часом не зміняться, визначимо прогноз реньов показнику по кожному підприємству на 2014 рік.

При прогнозуванні економічних процесів перевага віддається статистичним методам, прогнозним результатом яких є очікувані у майбутньому значення характеристик реньово. Вони дають позитивні результати на найближчу перспективу прогнозування – 1-3 роки. Результатом застосування цих методів є побудова трендової моделі.

Трендова модель — економіко-математична динамічна модель, в якій розвиток модельованої економічної системи відображається через тренд (тенденцію) її основних показників.

Отже, за допомогою реньовою моделі спрогнозуємо рівень фінансової безпеки підприємств птахівництва Одеської області в аналізованих підприємствах. При цьому для Y_t побудуємо декілька трендових моделей, а рень: лінійну та множину поліноміальних ліній трендів. (рисунок 1).

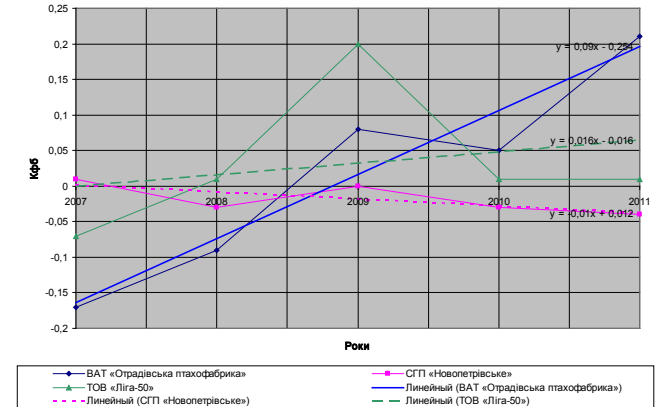
Нами встановлено, що найкращою реньовою моделлю для прогнозування коефіцієнту фінансової безпеки є поліноміальна лінія тренду шостої ступені, тобто коефіцієнт детермінації цієї моделі є найбільшим серед усіх побудованих моделей.

Отже, за незмінними умови функціонування прогнозний рівень фінансової безпеки ВАТ «Отрадівська птахофабрика» в 2014 році складе (-56,0%), ТОВ «Ліга-50» - 12,8 %, а СГП «Новопетрівське» - (-7,8 %).

Таким чином, прогнозні значення показнику рівня фінансової безпеки по кожному аналізованому підприємству мають негативну тенденцію. Тому, враховуючи наслідки посткризової економіки, підприємству необхідно постійно удосконалювати механізм управління фінансовою безпекою, основні заходи якого будуть спрямовані на попередження та подолання фінансових загроз підприємства та забезпечення реалізації фінансових інтересів його власників.

Підсумовуючи, можна зробити наступні висновки. По-перше, за допомогою трендового аналізу нами був спрогнозований рівень фінансової безпеки підприємств птахівництва Одеської області на 2014 рік. В результаті чого було встановлено, що за незмінних умов функціонування значення показнику рівня їх фінансової безпеки в 2014 році має зростаючу тенденцію до зниження, що

може призвести підприємства до фінансового банкрутства. Тому виникає нагальна проблема у пошуку можливих резервів підвищення рівня фінансової безпеки підприємств птахівництва.

Рис. 1. Прогноз рівня фінансової безпеки підприємств птахівництва Одеської області.

По-друге, з метою виявлення найбільш суттєвих факторів, які обумовлюють коливання фінансової безпеки підприємства та з якими має бути пов'язаний пошук можливих резервів підвищення її рівня, нами здійснений багатфакторний кореляційно-регресійний аналіз. На основі проведеного кореляційно-регресійного аналізу нами встановлено, що між факторними ознаками, а саме: продуктивністю, поточною ліквідністю, структурою оборотності, автономією фінансових потоків, і результативною ознакою коефіцієнту фінансової безпеки існує прямиий зв'язок; а між структурою джерел формування фінансових потоків, часткою оборотних фінансових потоків в загальній структурі активів і результативною ознакою-обернений.

По-третє, виходячи з цього, можливими резервами підвищення рівня фінансової безпеки підприємств птахівництва виступають:

- зростання обсягу власних джерел фінансових потоків, що забезпечить стабільність фінансової архітектури підприємства, міцність його ринкових позицій та надасть можливості перспективного розвитку за рахунок нарощення ринкової вартості бізнесу.
- зростання продуктивності фінансових потоків, що виступає індикатором платоспроможності та ліквідності підприємства і залежить від раціонального надходження з власних джерел позитивного фінансового потоку.
- зростання оборотності фінансових потоків, розміщених в оборотних активах та коефіцієнту поточної ліквідності фінансових потоків, зростання яких підвищує здатність підприємства швидко перетворювати свої фінансові активи в грошові засоби, які необхідні для погашення короткострокових зобов'язань та свідчить про підвищення ефективності використання оборотного капіталу.
- оптимізація структури активів та структури капіталу за критеріями мінімізації ризику і вартості джерел.
- ефективне розміщення фінансових потоків за сферами виробництва та обігу, а також ефективне формування фінансових потоків у розрізі власних та залучених джерел, що в свою чергу характеризує фінансовий потенціал підприємства.
- синхронізація фінансових потоків за обсягами та часом, що характеризує платоспроможність та фінансову стійкість підприємства.

По-четверте, реалізація визначених резервів підвищення рівня фінансової безпеки підприємств птахівництва можлива шляхом вирішення блоку питань, які стосуються визначення джерел формування фінансових потоків, безперервності їх руху, видозміни та ліквідності, ефективності формування та розміщення

в активах, а також синхронізації за часом та за обсягами.

По п'яте, все це спонукає до розробки і впровадження механізму реалізації фінансової безпеки, який буде спроможним вирішити коло актуальних завдань щодо зниження витрат, збільшення доходів, мінімізації фінансових ризиків, підтримки конкурентоспроможності продукції та ринкових позицій, нарощення масштабів виробництва шляхом поєднання ресурсної та вартісної концепцій, визнанням яких є те, що головним фінансовим інтересом підприємства є зростання його цінності (вартості) через призму ефективного управління фінансовими потоками.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Аграрний сектор економіки України (стан, минуле і майбутнє) / За ред. Саблука П.Т., Месель-Веселяка В.Я., Федорова М.М. – К.: ННЦ "ІАЕ" УААН, 2009. – 800 с.
2. Андрійчук В.Г. Капіталізація сільського господарства: стан та економічне регулювання розвитку: [монографія] / Андрійчук В.Г. – Ніжин : ТОВ В-во «Аспект-Поліграф», 2007. – 216с.
3. Барановський О.І. Фінансова безпека / Барановський О.І.; Ін-т екон. Прогнозування. – К.: Вид-

во «Фенікс», 1999. – 338с.

4. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью / Бланк И.А.. – К. : Изд-во «Никацентр», Эльга, 2004. – 784 с.
5. Горячова К.С. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства: автореф. дис. канд. екон. наук : 08.06.01 / Горячова К. С. – К.: НАУ, 2006. – 17 с.
6. Дем'яненко М.Я. Фінансова підтримка агропромислових виробництва через механізм здешевлення кредитів // Бюджетна політика у контексті стратегії соціально-економічного розвитку України: У 6 т. –К.: НДФІ, 2004. – Т.4: Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі/ М.Я.Азаров, Ф.О.Ярошенко, О.І.Амоша та ін., розд.8.1. – С.242-262.
7. Чупіс А.В. Оцінка, аналіз, планування фінансового становища підприємства : монографія / [Чупіс А.В. та ін.]. – Суми : Довкілля, 2001. – 404с.
8. Гришова І.Ю. Методичний інструментарій фінансового потенціалу переробних підприємств АПК. Актуальні питання розвитку сучасної економіки. Колективна монографія. Частина 2. / ред. Непочатенко О.О., Нестерук Ю.О.. – Умань: Видавець «Сочинський», 2011. – С.94-104.

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ПТАХІВНИЦТВА

© 2013

- І.Ю. Гришова**, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри обліку, аналізу та аудиту
Одеський національний політехнічний університет, Одеса (Україна)
- В.В. Бутенко**, асистент кафедри економічної теорії та історії економічної думки
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова (Україна)

Анотація: У статті результати дослідження впливу чинників підвищення рівня фінансової безпеки підприємств птахівництва в сучасних умовах. В роботі для виявлення найбільш істотних факторів, що обумовлюють коливання і з якими повинен бути пов'язаний пошук резервів підвищення рівня фінансової безпеки, проведений багатофакторний кореляційно-регресійний аналіз. Вихідними даними для побудови регресійної моделі є фінансова звітність птахівничих господарств Одеської області. Обґрунтовано перевагу множинної кореляційно-регресивної моделі. У представленій моделі результативним показником прийнятий коефіцієнт фінансової безпеки, а в якості факторних ознак обрані коефіцієнт продуктивності фінансових потоків, коефіцієнт структури джерел формування фінансових потоків, коефіцієнт поточної ліквідності фінансових потоків; частка фінансових потоків, розташованих в оборотних активах, в загальній їх величині, коефіцієнт оборотності фінансових потоків, розташованих в оборотних активах, коефіцієнт автономії джерел формування фінансових потоків. На підставі проведених розрахунків і отриманих результатів запропоновано шляхи підвищення рівня фінансової безпеки птахівничих господарств.

Ключеві слова: фінансова безпека, підприємства птахівництва.

RAISING FINANCIAL SECURITY COMPANIES POULTRY

© 2013

- I.Yu. Gryshova**, doctor of economic sciences, professor of accounting, analysis and audit
Odessa National Polytechnic University, Odessa (Ukraine)
- V.V. Butenko**, assistant of department of economic theory and history of economic idea
Odessa National University named after I. I. Mechnykov, Odessa (Ukraine)

Annotation: In this paper the results of investigations of the influence factors of increasing the level of financial security of poultry enterprises in modern conditions are analyzed. The work to identify the most significant factors causing oscillations and which should be linked search of reserves increasing financial security was carried multivariate correlation and regression analysis. The input data for the construction of a regression model are the financial statements of poultry in Odessa region. The advantages of multiple correlations and the regression model are analyzed. In the present model output indicators was adopted coefficient of financial security, but as a factor variables selected coefficient of productivity of financial flows, coefficient of the factor structure sources of the financial flows, the current ratio of financial flows, the share of financial flows, located in current assets, in their total value, the turnover ratio financial flows, located in current assets, autonomy ratio sources of financial flows. On the basis of these calculations and obtained results are offered ways to improve the financial security of poultry farms.

Keywords: financial security, enterprise poultry.